

به نام خدا

شیوه‌نامه تأسیس واحدهای پژوهشی دانشگاه الزهرا

مقدمه

به منظور بالا بردن کیفیت فعالیت‌های پژوهشی و اجرای هدفمند و مبتنی بر نیاز جامعه، این شیوه‌نامه براساس «آیین‌نامه تأسیس واحدهای پژوهشی در دانشگاه‌ها، مصوب ۱۳۹۷/۱۱/۷ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری» تنظیم شده است.

ماده ۱- اختصارات و تعاریف

- ۱-۱ دانشگاه: منظور دانشگاه الزهرا است.
- ۱-۲ معاونت: منظور معاونت پژوهشی و فناوری دانشگاه است.
- ۱-۳ واحد پژوهشی: منظور آزمایشگاه تحقیقاتی، گروه پژوهشی، مرکز تحقیقات (پژوهشکده) است.
- ۱-۴ پژوهشگر شاخص: منظور از پژوهشگر شاخص عضو هیأت علمی شاغل / بازنشسته دانشگاه با حداقل مرتبه دانشجویی است که دارای حداقل سه طرح پژوهشی که حداقل یکی از آنها خاتمه یافته و مورد تأیید باشد و شش مقاله علمی - پژوهشی در سه سال اخیر (برای رشته‌های علوم پایه و فنی مهندسی مقاله ISI و برای علوم انسانی، هنر و علوم ورزشی مقاله ISC) است. حداقل یک اختراع یا اکتشاف دارای تأییدیه از مراجع ذی صلاح می‌تواند جایگزین یک مقاله شود.
- ۱-۵ کمیته: منظور کمیته راهبردی و نظارت واحدهای پژوهشی است که وظیفه سیاست‌گذاری و نظارتی دارند و اعضای آن توسط معاونت مشخص می‌شود.

ماده ۲- اهداف ایجاد واحدهای پژوهشی

- ۲-۱ فعالیت‌های پژوهشی به سمت اولویت‌های پژوهشی و فناوری کشور
- ۲-۲ ایجاد زمینه پژوهش‌های کلان و میان رشته‌ای
- ۲-۳ ارتقای کیفیت و هم افزایی فعالیت‌های پژوهشی و فناوری برای تحقق اهداف برنامه‌های راهبردی مصوب
- ۲-۴ استفاده بهینه از نیروی انسانی متخصص برای تشکیل گروه‌های پژوهشی کارآمد
- ۲-۵ بسترسازی مناسب برای هدایت پژوهش‌ها در راستای ایجاد فناوری به منظور پاسخ گویی به نیازهای جامعه و کاربردی شدن دستاورد های پژوهشی
- ۲-۶ تنوع بخشی به منابع مالی دانشگاه با اولویت کسب ثروت از فعالیت‌های پژوهشی و فناوری
- ۲-۷ ایجاد هم افزایی به منظور انجام پژوهش‌های بنیادین پایدار و ایجاد دانش در یک یا چند حوزه
- ۲-۸ بسترسازی جهت ایجاد قطب‌های علمی

ماده ۳- انواع واحدهای پژوهشی

- ۳-۱ آزمایشگاه تحقیقاتی / گروه پژوهشی: هر دو عنوان مفهوم مشابه دارند، از لحاظ ساختاری در یک سطح اند و با تصمیم دانشگاه و متناسب با نوع فعالیت آن انتخاب می‌شوند.
- آزمایشگاه تحقیقاتی نوعی واحد پژوهشی است که شرایط، امکانات و زیرساخت‌های انجام یک یا چند برنامه پژوهشی را فراهم می‌کند و در آن چند عضو هیأت علمی با محوریت مسئله یا محصولی خاص به همراه پژوهشگران، پژوهشگران ارشد دکتری و پسا دکتری، و دانشجویان تحصیلات تکمیلی فعالیت می‌کنند.
- گروه پژوهشی در حوزه‌های مختلف علوم با همکاری گروهی از اعضای هیأت علمی با پژوهشگران یک یا چند دانشکده برای اجرای برنامه ای با موضوعی پژوهشی تأسیس می‌شود.

۲-۳ مرکز تحقیقات (پژوهشکده): نوعی واحد پژوهشی با ماهیت بین رشته‌ای یا بین دانشکده‌ای است که از دو یا چند آزمایشگاه / گروه پژوهشی تشکیل می‌شود و بر اساس یک یا چند برنامه پژوهشی فعالیت می‌کند این واحدها با مشارکت دانشگاه با سایر دانشگاه‌ها و دستگاه‌های اجرایی نیز ایجاد می‌شوند.

تبصره ۱: واحدهای پژوهشی یا به صورت مستقل با مدت زمان محدود با هدف فراهم کردن بسترهای لازم به منظور انجام طرح‌های پژوهشی تقاضا محور و اجرای برنامه‌های راهبردی و مأموریت‌های پژوهشی دانشگاه ایجاد می‌شوند و اعتبار مورد نیاز آنها برای انجام این قبیل فعالیت‌ها در قالب روال معمول طرح‌های پژوهشی تأمین می‌شود یا به صورت مشترک با دستگاه‌های اجرایی، نهادها و موسسات عمومی دولتی و غیر دولتی و باهدف پاسخ گویی به نیازهای پژوهش آنها شکل می‌گیرند. در این حالت، اعتبارات مورد نیاز برای راه اندازی و اجرای طرح‌ها در قالب موافقت نامه و قرارداد همکاری به صورت مشارکتی به تأمین منابع مالی از سوی دستگاه اجرایی و ارائه خدمات علمی از سوی دانشگاه فراهم می‌شود.

تبصره ۲: هرگونه عقد قرارداد واحدهای پژوهشی با سایر دستگاه‌ها، از طریق معاونت انجام می‌شود.

ماده ۴- شرایط تأسیس واحدهای پژوهشی

۱-۴ ارائه برنامه پژوهشی توجیه پذیر در زمینه فعالیت واحد پژوهشی مبتنی بر اسناد بالا دستی، نیازهای استانی، ملی و منطقه ای، بین المللی و آینده نگرانه

۴-۲ ارائه برنامه اجرایی دقیق برای جذب نیروی انسانی، امکانات مالی، کالبدی و تجهیزاتی و فناوری لازم

۴-۳ معرفی حداقل پنج پژوهشگر مرتبط با موضوع پژوهشی در هر گروه پژوهشی شامل اعضای هیأت علمی شاغل / بازنشسته دانشگاه یا سایر دانشگاه‌ها، کارشناسان (حداقل ۳ نفر عضو هیأت علمی با مرتبه حداقل استادیار و ۲ نفر کارشناسی ارشد)

تبصره ۳: در هر گروه پژوهشی لازم است که یک پژوهشگر شاخص حضور داشته باشد (در موارد خاص شرایط پژوهشگر شاخص توسط کمیته ارزیابی می‌شود). هر پژوهشگر شاخص تنها می‌تواند در یک گروه پژوهشی به عنوان عضو شاخص محسوب شود و عضویت در یک گروه دیگر بلامانع است و سایر پژوهشگران فقط در یک گروه می‌توانند عضویت داشته باشند.

تبصره ۴: کارشناس تجربی با سابقه ده سال کار می‌تواند جایگزین کارشناس ارشد شود.

تبصره ۵: برای سایر پژوهشگران عضو هیأت علمی شاغل / بازنشسته دانشگاهی، ارائه سه مقاله علمی - پژوهشی در سه سال اخیر (برای رشته های علوم پایه و فنی مهندسی مقاله ISI و برای علوم انسانی، هنر و علوم ورزشی مقاله ISC) الزامی است. حداقل یک اختراع یا اکتشاف دارای تأییدیه از مراجع ذی صلاح می‌تواند جایگزین یک مقاله شود.

تبصره ۶: اگر طرح پژوهشی در چارچوب یک طرح کلان ملی انجام شده باشد، به تشخیص معاونت، تا سقف سه طرح معادل سازی می‌شود و چنانچه بخشی از طرح کلان ملی توسط عضو هیأت علمی صورت پذیرد به تشخیص معاونت تا سقف دو طرح معادل سازی می‌شود.

۴-۴ برای مرکز تحقیقات / پژوهشکده هریک از گروه‌ها باید شرایط بند ۴-۳ را دارا باشند و این شرایط الزامی است.

ماده ۵- مراحل تأسیس آزمایشگاه تحقیقاتی / گروه پژوهشی

۱-۵ تکمیل کاربرگ ۱ و مدارک لازم و ارائه به شورای پژوهشی دانشکده

۲-۵ بررسی تقاضای تأسیس آزمایشگاه تحقیقاتی / گروه پژوهشی در شورای پژوهشی دانشکده

۳-۵ ارسال تقاضای آزمایشگاه تحقیقاتی / گروه پژوهشی توسط رئیس دانشکده پس از موافقت شورای پژوهشی دانشکده به معاونت

۴-۵ بررسی تقاضا در کمیته

۵-۵ بررسی تقاضا در هیأت رئیسه دانشگاه

۶-۵ صدور مجوز توسط معاونت برای مدت یک سال پس از موافقت هیأت رئیسه دانشگاه

تبصره ۷: تمدید مجوز واحد پژوهشی منوط به ارزشیابی فعالیت آن در سال قبل می‌باشد و این ارزشیابی توسط کمیته انجام می‌شود.

ماده ۶- مراحل تأسیس مرکز تحقیقات / پژوهشکده

۱-۶ تکمیل کار برگ ۲ و مدارک لازم و ارائه به شورای پژوهشی دانشکده

۲-۶ بررسی تقاضای تأسیس مرکز تحقیقات / پژوهشکده در شورای پژوهشی دانشکده‌های مرتبط

۳-۶ ارسال تقاضای مرکز تحقیقات / پژوهشکده توسط دانشکده / دانشکده‌ها پس از موافقت شورای پژوهشی دانشکده به معاونت

۴-۶ بررسی تقاضا در کمیته

۵-۶ بررسی تقاضا در هیأت رئیسه دانشگاه

۶-۶ صدور مجوز توسط معاونت برای مدت یک سال پس از موافقت هیأت رئیسه دانشگاه

تبصره ۸: تمدید مجوز واحد پژوهشی منوط به ارزشیابی فعالیت واحد در سال قبل می‌باشد و این ارزشیابی توسط کمیته انجام می‌شود.

ماده ۷- امور مالی واحدهای پژوهشی

واحدهای پژوهشی به صورت خود گردان اداره می‌شوند. از جمله منابع مالی این واحدها عبارتند از:

۱-۷ درآمد حاصل از قراردادهای پژوهشی و خدماتی

۲-۷ ارائه خدمات آزمایشگاهی و مشاوره‌ای

۳-۷ برگزاری همایش‌ها و کارگاه‌های پژوهشی

۴-۷ درآمدهای حاصل از انتشارات علمی

۵-۷ کمک‌های نقدی و غیرنقدی افراد حقیقی و حقوقی

تبصره ۹: کلیه درآمدهای واحد پژوهشی باید به حساب درآمدهای اختصاصی معاونت دانشگاه واریز شود و پس از کسر حق بالاسری دانشگاه در اختیار واحد پژوهشی قرارگیرد.

تبصره ۱۰: حق بالاسری دانشگاه سالانه با توجه به فعالیت واحد پژوهشی توسط هیأت رئیسه دانشگاه تعیین می‌شود.

تبصره ۱۱: گرنت اساتید عضو واحد پژوهشی یا همکار طبق شیوه نامه گرنت می‌تواند در واحدهای پژوهشی استفاده شود.

تبصره ۱۲: هرگونه عقد قرارداد واحدهای پژوهشی با سایر دستگاه‌ها از طریق معاونت انجام می‌شود.

ماده ۸- هزینه‌های واحد پژوهشی

از جمله هزینه‌های واحد پژوهشی به شرح زیر است :

الف - حق الزحمه نیروی انسانی که برای پیشبرد اهداف واحد پژوهشی است.

ب - خرید تجهیزات

ج - هزینه‌های جاری

د - اعطای گرنت پژوهشی و حمایت از پروژه‌ها، پایان نامه‌ها و رساله‌های دانشجویی

ه - هزینه خدمات آزمایشگاهی

تبصره ۱۳: هزینه کرد واحدهای پژوهشی تابع آیین نامه مالی معاملات دانشگاه است.

تبصره ۱۴: گروه‌های پژوهشی / پژوهشکده‌ها می‌توانند برای انجام فعالیت‌های پژوهشی و اداری خود با نظر رئیس دانشکده / معاون پژوهشی دانشگاه در قالب قراردادهایی حق الزحمه پرداخت نمایند به شرط آن که تمام دستمزد آنها از درآمدهای واحد پژوهشی پرداخت شود و هیچ‌گونه رابطه استخدامی ایجاد ننماید.

تبصره ۱۵: کلیه اموال و تجهیزات سرمایه‌ای که از محل منابع مالی ماده ۷ خریداری می‌شود متعلق به دانشگاه است.

ماده ۹- حق الزحمه کارکنان

باتوجه به خودگردان بودن واحدهای پژوهشی، تأمین بودجه‌های مورد نیاز برای حق الزحمه پژوهشگران و سایر نیروها باید از محل درآمدهای واحد پژوهشی تأمین شود.

تبصره ۱۶: رئیس واحد پژوهشی با حکم معاون پژوهش و فناوری از بین اعضای هیأت علمی دانشگاه برای مدت ۲ سال به پیشنهاد واحد پژوهشی منصوب می‌شود.

ماده ۱۰- وظایف و اختیارات رئیس واحد پژوهشی

- ۱-۱۰ اداره و هدایت امور واحد پژوهشی و نظارت بر حسن اجرای فعالیت آن در چارچوب ضوابط و مقررات دانشگاه
- ۲-۱۰ امضاء اسناد مالی و اداری و قراردادها در چارچوب ضوابط و مقررات دانشگاه به تشخیص هیأت رئیسه
- ۳-۱۰ برگزاری منظم جلسات شورای پژوهشی واحد و ارسال صورتجلسات به معاونت
- ۴-۱۰ ارائه گزارش عملکرد سالانه فعالیت واحد پژوهشی به معاونت شامل بخش درآمدی، هزینه‌ای و فعالیت‌ها به تفکیک مندرج در ماده ۷
- ۵-۱۰ ایجاد بستر مناسب جهت همکاری با مراکز پژوهشی و فناوری داخل و خارج از کشور در چارچوب مقررات دانشگاه
- ۶-۱۰ تلاش برای تأمین منابع مالی واحد پژوهشی

ماده ۱۱- ترکیب شورای واحدهای پژوهشی

۱-۱۱ اعضای شورای گروه پژوهشی / آزمایشگاه تحقیقاتی متشکل از همه اعضای گروه است.

۲-۱۱ اعضای شورای مرکز تحقیقات (پژوهشکده) :

الف (رئیس مرکز

ب) مسئولین گروه‌های پژوهشی

ج) حداکثر ۲ نفر از هرگروه پژوهشی به پیشنهاد شورای گروه پژوهشی

ماده ۱۲- وظایف و اختیارات شورای واحد پژوهشی

- ۱-۱۲ تعیین خط مشی و تدوین برنامه راهبردی واحد پژوهشی بر اساس اهداف تعیین شده
- ۲-۱۲ تصویب و نظارت بر کیفیت و حسن اجرای طرح‌های پژوهشی
- ۳-۱۲ مدیریت و نظارت بر محتوای پایان نامه‌ها و رساله‌های مقاطع تحصیلات تکمیلی (اعم از آموزشی، پژوهشی یا پژوهش محور) و دوره‌های پسادکتری که مورد حمایت واحد پژوهشی قرار گرفته‌اند.
- ۴-۱۲ نظارت و تصویب نیازهای مالی، اداری، تجهیزاتی، انتشاراتی و پژوهشی واحد و نظایر آن

ماده ۱۳- اعضای کمیته راهبردی و نظارت واحدهای پژوهشی

- ۱-۱۳ معاون پژوهشی و فناوری دانشگاه (رئیس کمیته)
  - ۲-۱۳ مدیر پژوهشی دانشگاه (دبیر کمیته)
  - ۳-۱۳ مدیرفناوری دانشگاه / رئیس ارتباط با صنعت
  - ۴-۱۳ سه عضو از معاونین پژوهشی دانشکده‌ها به انتخاب معاون پژوهشی و فناوری
  - ۵-۱۳ یک عضو هیأت علمی و صاحب نظر به انتخاب معاون پژوهشی و فناوری حسب مورد (شناور)
- تبصره ۱۷: اعضای کمیته واحدهای پژوهشی با حکم معاون پژوهش و فناوری دانشگاه منصوب می‌شوند. مدت عضویت درکمیته واحدهای پژوهشی ۲ سال و انتخاب مجدد اعضاء بلامانع می‌باشد .

ماده ۱۴- وظایف و اختیارات کمیته واحد پژوهشی

- ۱-۱۴ تعیین خط مشی و سیاستگذاری در خصوص واحدهای پژوهشی
 ۲-۱۴ بررسی تقاضای تأسیس واحدهای پژوهشی براساس مقررات
 ۳-۱۴ تعیین حد نصاب کارآمدی واحدهای پژوهشی
 ۴-۱۴ تعیین زمان‌های ارزیابی عملکرد واحدهای پژوهشی
 ۵-۱۴ کمک به ساماندهی واحدهای پژوهشی
 ۶-۱۴ بررسی انحلال واحد پژوهشی و ارائه پیشنهاد به شورای پژوهشی
 ۷-۱۴ نظارت بر عملکرد هر واحد پژوهشی

ماده ۱۵- معیارهای سنجش کارآمدی واحد پژوهشی

تعیین حد نصاب کارآمدی واحد پژوهشی در هر سال به عهده کمیته و براساس جداول زیر است:

الف	معیارهایی که سقف امتیاز آن مشخص است	حداکثر امتیاز	توضیحات
۱-۱۵	داشتن برنامه راهبردی کوتاه مدت، میان مدت و بلند مدت	۶	
۲-۱۵	ترجمه/ تألیف/ تصنیف کتاب	۱۵	طبق آیین‌نامه ارتقا
۳-۱۵	احداث و تجهیز واحد پژوهشی بدون حمایت مالی دانشگاه	۲۰	به ازای هر ۱۰۰ میلیون ریال یک امتیاز
۴-۱۵	راه اندازی آزمایشگاه و کارگاه	۲۰	طبق آیین‌نامه ارتقا
۵-۱۵	حمایت از پایان‌نامه‌های دانشجویان دکتری و کارشناسی ارشد دانشگاه	۵	به ازای هر ۵ میلیون ریال یک امتیاز
۶-۱۵	انعقاد تفاهم‌نامه و قرارداد همکاری با داخل و خارج دانشگاه	۱۵	
۷-۱۵	راه اندازی/ انتشار مجله تخصصی مرتبط	۱۰	طبق آیین‌نامه ارتقا
۸-۱۵	برگزاری منظم جلسات شورای پژوهشی و اجرای مصوبات شورا	۲	
۹-۱۵	داشتن سایت فعال براساس معیارهای وب سنجی	۵	
۱۰-۱۵	همکاری با انجمن‌های علمی دانشجویی، تخصصی و صنفی	۵	طبق آیین‌نامه ارتقا
۱۱-۱۵	اقدامات عام المنفعه	۵	

ب	مواردی که امتیاز آن سقف ندارد	توضیحات
۱۵-۱۲	طرح‌های پژوهشی و قراردادهای برون دانشگاهی از نظر تعداد و مبلغ قرارداد	طبق آیین نامه طرح‌های ارتباط با صنعت و جامعه
۱۵-۱۳	مقالات نمایه شده در JCR و ISC و Scopus	طبق آیین نامه گرنت
۱۵-۱۴	برگزاری کارگاه‌های آموزشی، پژوهشی	به ازای هر ده میلیون ریال درآمد یک امتیاز
۱۵-۱۵	ارائه خدمات موضوع بند ۷-۲	به ازای هر ده میلیون ریال درآمد یک امتیاز
۱۵-۱۶	برگزاری همایش‌های مرتبط با تخصص واحد پژوهشی یا مشارکت در همایش‌های برگزار شده بدون نیاز به حمایت مالی دانشگاه	
۱۵-۱۷	اجرایی سازی تفاهم نامه منعقد شده با مراکز مشابه در کشور، منطقه و در سطح بین الملل	به ازای هر تفاهم نامه تا ۱۵ امتیاز
۱۵-۱۸	فراهم کردن فرصت‌های شغلی بدون حمایت مالی دانشگاه	به ازای پرداخت به هر فرد (براساس میزان تحصیلات) تا ۲۰ امتیاز (ترجیحاً دانش آموختگان دانشگاه)
۱۵-۱۹	فراهم کردن بستر مناسب برای پذیرش و گذراندن دوره‌های پسادکترای بدون حمایت مالی دانشگاه	به ازای هر محقق پسا دکتری ۵ امتیاز
۱۵-۲۰	پتنت مورد تأیید مراجع ذیصلاح (داخلی/ خارجی) مرتبط با فعالیت واحد پژوهشی	هر پتنت تا ۱۰ امتیاز
۱۵-۲۱	حمایت از فرصت مطالعاتی اعضای هیأت علمی دانشگاه و دانشجویان دکتری	هر ۱۰۰ میلیون ریال یک امتیاز

تبصره ۱۸: به کتاب و مقالات مرتبط با موضوع فعالیت واحد پژوهشی که در آنها حمایت آن واحد ذکر شده باشد امتیاز تعلق می‌گیرد.

ماده ۱۶- گزارش عملکرد

واحد پژوهشی موظف است گزارش عملکرد یکساله را طبق کاربرد ۳ و همچنین در مقاطع زمانی مورد نیاز که کمیته اعلام می‌کند به معاونت ارسال نماید.

ماده ۱۷- انحلال فعالیت واحد

چنانچه پس از ارزیابی کمیته، عملکرد واحد پژوهشی در طول دو سال متوالی کمتر از حد نصاب اجرای مأموریت و برنامه مصوب واحد پژوهشی باشد یا مأموریت آن خاتمه یافته باشد با تأیید هیأت رئیسه دانشگاه فعالیت واحد پژوهشی لغو می‌شود.

ماده ۱۸- وظایف و تعهدات معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه

- ۱-۱۸ نظارت بر فعالیت واحدهای پژوهشی و ارزیابی آنها
- ۲-۱۸ ایجاد بستر مناسب جهت ارتباط واحدهای پژوهشی با سایر سازمان‌ها، نهادها یا شرکت‌های خارج از دانشگاه

۳-۱۸ اولویت دادن به واحدهای پژوهشی هنگام واگذاری طرح‌های پژوهشی که در قالب تفاهم نامه دانشگاه با وزارت خانه‌ها، سازمان‌ها، نهادها یا شرکت‌های خارج از دانشگاه است.

۴-۱۸ اتخاذ سیاست‌های تشویقی در مورد واحدهای پژوهشی فعال و حمایت از آنها

۵-۱۸ معرفی و تقدیر از واحد پژوهشی برتر دانشگاه در مراسم سالانه هفته پژوهش و فناوری

۶-۱۸ نظارت بر روابط واحدهای پژوهشی با دانشکده‌ها و بخش‌های تخصصی و حل مشکلات در صورت بروز اختلاف

تبصره ۱۹: هرگونه تغییر در مفاد این شیوه‌نامه به پیشنهاد شورای پژوهشی و فناوری دانشگاه و تصویب هیأت رئیسه امکان پذیر است .

ماده ۱۹- تفسیر و نظارت

شرح موارد مسکوت و تفسیر آن به عهده هیأت رئیسه دانشگاه است.

ماده ۲۰- تصویب و اجرا

این شیوه‌نامه مشتمل بر یک مقدمه، ۲۰ ماده و ۱۹ تبصره در جلسه‌های شماره ۴۴۱ و ۴۴۲ مورخ ۱۳۹۸/۰۵/۰۸ و ۱۳۹۸/۰۵/۱۵ شورای پژوهشی و فناوری دانشگاه و جلسه شماره ۳۱۵ مورخ ۱۳۹۸/۰۶/۱۲ هیأت رئیسه و جلسه مورخ ۱۳۹۸/۱۱/۱۳ کمیسیون دائمی هیأت امنای دانشگاه و جلسه مورخ ۱۳۹۸/۱۱/۲۸ هیأت امنای دانشگاه به تصویب رسیده و از تاریخ تصویب لازم الاجرا است.